

راهبرد دیپلماسی مجامع مجلس دوازدهم؛ اتحادیه بین‌المجالس جهانی

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۶/۲
Publish Date : 2026/8/24

عنوان: راهبرد دیپلماسی مجامع مجلس دوازدهم؛ اتحادیه بین‌المجالس جهانی
تهیه و تدوین‌کنندگان (Authors): مصطفی دلاورپوراقدم، امیرعباس قاسم‌پور
واژه‌های کلیدی: اتحادیه بین‌المجالس جهانی، دیپلماسی مجامع، قانون برنامه هفتم پیشرفت،
مجلس دوازدهم
ناشر: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

DOI: <https://doi.org/10.22034/mrc.report.21803>

Permanent Link: https://report.mrc.ir/article_11835.html

Publisher : Islamic Parliament Research Center of Iran

عنوان: راهبرد دیپلماسی مجامع مجلس دوازدهم؛ اتحادیه بین‌المجالس جهانی

نوع گزارش: طرح/ لایحه ☐، نظارتی ☐، راهبردی ☒، پیش‌نویس قانونی ☐

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه مطالعات پارلمانی)

اظهار نظر کننده: محمد آدمی (دفتر مطالعات حقوقی)

ناظران علمی: جلیل محبی، مهدی امیری

گرافیک و صفحه آرایی: زهرا دلاوری

ویراستار ادبی: سیده مرضیه موسوی راد

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۵/۰۲/۲۰

نماینده در پایگاه مرکز اطلاعاتی علمی: جهاد دانشگاهی (SID)، پایگاه مجلات تخصصی نور (Noor Mags)

فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه.....	۹
۲. پیشینه.....	۹
۱-۲. سوابق مطالعاتی در مرکز.....	۹
۲-۲. سوابق تقنینی.....	۹
۳. ساختار و رویه‌های نوین اتحادیه بین‌المجالس جهانی.....	۱۰
۴. سیر تطور مباحث اجلاس‌های اتحادیه بین‌المجالس جهانی از مارس ۲۰۲۴.....	۱۴
۵. اولویت‌های اتحادیه بین‌المجالس جهانی در افق ۲۰۳۱ میلادی.....	۱۷
۶. جنگ رمضان و ظرفیت‌های دیپلماسی روایی و جنگ‌شناختی مجلس دوازدهم در اجلاس تانزانیا.....	۲۱
۷. جمع‌بندی.....	۲۲
منابع و مآخذ.....	۲۳

فهرست جداول

جدول ۱. سوابق مطالعاتی مرتبط با اتحادیه بین‌المجالس جهانی.....	۹
جدول ۲. پیشینه قوانین مرتبط با اتحادیه بین‌المجالس جهانی.....	۹
جدول ۳. گروه‌های جغرافیایی اتحادیه بین‌المجالس جهانی.....	۱۱
جدول ۴. موانع فراروی کارآمدسازی مجالس دنیا در افق ۲۰۳۱ میلادی با استناد به سند راهبرد اتحادیه بین‌المجالس.....	۱۷
جدول ۵. رابطه میزان جمعیت اعضا با تعداد آرای اضافه شده به ۱۰ رأی ثابت.....	۱۹
جدول ۶. اتحادیه بین‌المجالس و راهبرد دیپلماتیک مجلس دوازدهم.....	۲۲

فهرست شکل‌ها

شکل ۱. نمودار ساختار سازمانی اتحادیه بین‌المجالس جهانی.....	۱۰
شکل ۲. کامرا دی ساندرس - رئیس مجمع دبیران کل مجالس دنیا.....	۱۲
شکل ۳. رئیس و دبیرکل اتحادیه بین‌المجالس جهانی.....	۱۴
شکل ۴. یک‌صد و پنجاه و دومین اجلاس مجمع عمومی اتحادیه بین‌المجالس جهانی.....	۱۵

راهبرد دیپلماسی مجامع مجلس دوازدهم؛ اتحادیه بین‌المجالس جهانی

چکیده

یکی از فرصت‌های دیپلماسی مجامع مجلس دوازدهم که می‌تواند به تقویت ضریب اثربخشی دیپلماسی روایی جمهوری اسلامی ایران در حین و پس‌از جنگ رمضان منجر شود، ریل‌گذاری نقشه راه عملیاتی برای بهره‌وری از تریبون اتحادیه بین‌المجالس جهانی است. برگزاری اجلاس دیپلماسی پارلمانی سران با رؤسای مجالس شانگهای، بریکس و جنبش عدم تعهد در حاشیه اجلاس تانزانیا برای محکومیت تروریسم اقتصادی و محاصره دریایی جمهوری اسلامی ایران، مستندسازی مصادیق آشکار جنایات حقوق بشری جنگ رمضان از جمله کشتار بیرحمانه دانش‌آموزان میناب و طرح موضوع در کمیته حقوق بشر اتحادیه بین‌المجالس جهانی، تبیین بازخورد اقدام نظامی آمریکا در استفاده از فضای سرزمینی، آبی و هوایی برخی کشورهای همسایه و پیرامونی و آثار ویرانگر آن بر صلح و امنیت پایدار، تبیین تبعات رویه شدن اقدام تجاوزکارانه آمریکا در حمله به تأسیسات و مراکز هسته‌ای صلح‌آمیز برای صلح و امنیت جهانی، تماس‌های دیپلماتیک رئیس هیئت دیپلماتیک ایران قبل از اجلاس تانزانیا با رویکرد تقریب کشورهای همسوی با بی‌طرفی روایت جمهوری اسلامی ایران، انتفاع حداکثری از پتانسیل دیپلماسی روایی رئیس مجلس شورای اسلامی و رئیس شورای اجرایی در متن و حاشیه اجلاس تانزانیا، اعتبارزدایی و استفاده از ظرفیت دیپلماسی پارلمانی نیابتی و توان اقناع‌سازی چین و روسیه برای محکوم کردن تهدیدات آشکار و علنی دشمن آمریکایی و صهیونی از مهم‌ترین ملزومات انتفاع حداکثری از یک‌صد و پنجاه و سومین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس جهانی در تانزانیا هستند.

بیان / شرح مسئله

کنشگری اتحادیه بین‌المجالس در هر سه سطح تقویت روابط دوجانبه با مجالس ملی، مجامع منطقه‌ای و سازمان ملل در حال تحول است. سطوح همکاری اتحادیه بین‌المجالس با سازمان ملل چنان در حال گسترش است که برخی تحلیلگران این سناریو را محتمل می‌دانند با توجه به افزایش اهمیت مبحث مردمی‌سازی سیاست خارجی در ساختار حکمرانی جهانی، سازمان ملل هم به‌عنوان بزرگ‌ترین نهاد اجرایی جهان شمول، یک پارلمان در کنار خود داشته باشد که جنبه مردمی‌سازی تصمیمات آن را افزایش دهد و در همین راستا اتحادیه بین‌المجالس جهانی از سال ۲۰۱۱ میلادی، برنامه‌های بلندمدت پنج‌ساله را برای ایجاد روابط پایدار با سازمان ملل و نهادهای تابعه آن مصوب کرده است.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

- در چند سال اخیر اهتمام اتحادیه بین‌المجالس به برگزاری سلسله جلسات نخبگانی با چهره‌های برجسته علمی در حاشیه اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل افزایش یافته و خروجی این جلسات به‌عنوان یکی از منابع ترسیم سند چشم‌انداز اتحادیه در افق ۲۰۳۱ میلادی و تعیین دستور کارهای اجلاس‌های سالیانه مجمع عمومی بوده است.
- اتحادیه بین‌المجالس جهانی، تنها نهاد بین‌المللی است که امکان گفتگوی مستقیم میان نمایندگان ۱۸۳ کشور عضو در یک زمان، مکان و دستور کار معین را فراهم کرده است.
- یکی از اولویت‌های اتحادیه بین‌المجالس در افق ۲۰۳۱ میلادی، ایجاد بستر مساعد برای دیپلماسی پارلمانی سران در قالب اقدام‌هایی همچون برگزاری کنفرانس رؤسای مجالس دنیاست. این ابتکار عمل فرصت مغتنمی را برای انتفاع حداکثری از پتانسیل دیپلماسی روایی رئیس مجلس شورای اسلامی با توجه به شرایط پساجنگ رمضان فراهم کرده است.
- در بسیاری از موارد که التهابات سیاسی و امنیتی بین دو یا چند کشور افزایش می‌یابد، نمایندگان پارلمان فارغ از ملاحظات رسمی دیپلمات‌های وزارت امور خارجه و در چارچوب دیپلماسی مکمل و موازی به تنش‌زدایی فعال مبادرت می‌ورزند.
- پایش محتوایی سند اتحادیه بین‌المجالس در افق ۲۰۳۱ میلادی، ابتکار عمل توجه شورای اجرایی اتحادیه بین‌المجالس مجلس دوازدهم در حوزه‌هایی مانند توانمندسازی جوانان، پیشرفت پایدار، امنیت و صلح پایدار در غرب آسیا و سازوکارهای افزایش سهم فناوری‌های نوپدید در حوزه امنیت فراگیر با استقبال و همراهی کمیته آسیا و پاسیفیک این اتحادیه همراه خواهد شد.
- مشارکت نظام‌مند معاون اجرایی مجلس شورای اسلامی در مجمع دبیران کل اتحادیه بین‌المجالس و کارگروه‌های مرتبط با دیپلماسی پارلمانی هوش مصنوعی از مهم‌ترین ظرفیت‌های تبادل طرح‌های خلافانه در حوزه پارلمان دیجیتال و هوشمند است.
- در راهبرد دیپلماسی روایی مجلس دوازدهم، تربیون اتحادیه بین‌المجالس از مهم‌ترین سکوه‌های روایت‌پردازی در مقطع پساجنگ رمضان است و ظرفیت مساعدی را برای طرح دغدغه‌های مشترک منطقه‌ای و جهانی، گسترش همکاری با مجالس دنیا و مقابله با تحریف رویدادهای مرتبط با کشورمان خلق می‌کند.

پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

- نگاه راهبردی و عمل‌گرایانه مجلس دوازدهم به اتحادیه بین‌المجالس جهانی به‌صورت مستقیم کارایی دیپلماسی مجامع جمهوری اسلامی ایران و ارزش افزوده فعالیت‌های دیپلماتیک وزارت امور خارجه در مقطع پساجنگ رمضان با هدف کمک به ایجاد نظام بومی امنیت پایدار در خلیج فارس را افزایش می‌دهد. تحقق این امر مستلزم ریل‌گذاری راهبرد دیپلماسی مجامع مجلس شورای اسلامی در افق ایران ۱۴۰۷ متناسب با اهداف سرفصل سیاست خارجی قانون برنامه هفتم پیشرفت است. هر چند محتمل است متناظر با تهدیدات و فرصت‌های

پساجنگ رمضان، اصلاحاتی در سرفصل سیاست خارجی قانون برنامه اعمال شود.

■ امروزه استفاده از **فنون دیپلماسی پارلمانی نیابتی**، از کاربری بالایی در مقابله با ابعاد جنگ شناختی دشمن در مجامع بین‌المللی برخوردار است. به همین دلیل یکی از خلاقیت‌های دیپلماتیک شورای اجرایی اتحادیه بین‌المجالس مجلس دوازدهم در اجلاس تانزانیا باید به سمت مهندسی استفاده از توان اقناع‌سازی کشورهای همچون چین، روسیه و اندونزی برای محکوم کردن تهدیدات آشکار و علنی دشمن آمریکایی و صهیونی معطوف شود. این اقدام ابتکاری مجلس دوازدهم، قدرت نهادی کشورهای مستقل و جنبش عدم تعهد در برابر تجاوز آشکار دشمن آمریکایی - صهیونی را تقویت می‌کند. اهمیت راهبردی این اقدام مجلس دوازدهم در شرایطی که یکی از ابعاد جنگ ادراکی آمریکا، انزوای سیاسی ایران در مجامع بین‌المللی هست از اهمیت بالایی برخوردار است.

■ برخی کشورهای عربی همچون بحرین، امارات و کویت با حضور در کمیته نگارش قطعنامه کمیته صلح و امنیت اتحادیه بین‌المجالس به دنبال آن هستند با موضوع آزادی دریانوردی در خلیج فارس، اقتدار نیروهای مسلح در اعمال حاکمیت مشروع در تنگه هرمز را محکوم کنند. به همین دلیل استفاده از ظرفیت دیپلماسی پارلمانی سران و ملاقات‌های جداگانه رئیس هیئت اعزامی مجلس دوازدهم با رئیس و دبیر کل اتحادیه بین‌المجالس جهانی و رؤسای برخی هیئت‌های همسو یا بی‌طرف، می‌تواند اقدام خصمانه برخی کشورهای عربی و غربی را خنثی و بی‌اثر نماید.

■ **تفاهم‌نامه اداره کل امور بین‌الملل مجلس شورای اسلامی با اداره دیپلماسی عمومی وزارت امور خارجه** با هدف اشراف نمایندگان به آخرین اطلاعات میدانی دفاتر دیپلماتیک و نمایندگی‌های سیاسی ایران در سازمان‌های بین‌المللی به‌ویژه در وین، نیویورک و ژنو در ارتقای کارایی دیپلماسی مجامع کشورمان مؤثر است.

■ جایابی و انتفاع حداکثری از **پتانسیل بانوان نماینده - دیپلمات** در مجامع پارلمانی، فرصت‌های نوظهوری را برای **تقویت ضریب اثرگذاری دیپلماسی روایی مجلس دوازدهم** با توجه به تشدید جنگ ادراکی در شرایط پساجنگ رمضان فراهم می‌سازد.

■ اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی از اکتبر ۱۹۸۳ بارها اصلاح و ترمیم شده و تا ژوئیه ۲۰۲۶ هفت‌بار اساسنامه آن اصلاح شده است که ضرورت بازنگری و تنقیح قوانین مرتبط با **اتحادیه بین‌المجالس جهانی در مجلس شورای اسلامی** متناظر با آخرین اساسنامه اصلاح شده را افزایش داده است. برای مثال در ماده (۲) قانون اساسنامه گروه پارلمانی جمهوری اسلامی ایران عضو اتحادیه بین‌المجالس، قید شده است عموم نمایندگان مجلس شورای اسلامی در صورت درخواست کتبی عضویت و پرداخت سالیانه ۱۰ هزار ریال می‌توانند عضویت گروه پارلمانی در اتحادیه بین‌المجالس را داشته باشند.

■ برخی مجالس دنیا با الگوبرداری از اتحادیه بین‌المجالس جهانی به سمت ترسیم برنامه‌های بلندمدت گام برداشته‌اند. توصیه می‌شود متناظر با شرایط پساجنگ رمضان و افزایش نقش پارلمان‌ها در منظومه روابط بین‌الملل، نقشه راه **چهارساله دیپلماسی پارلمانی جمهوری اسلامی ایران** ریل‌گذاری شود. این ابتکار عمل نمایندگان به قوام، انسجام و هم‌افزایی ظرفیت گروه‌های دوستی و هیئت‌های دیپلماتیک مجلس دوازدهم در مجامع بین‌المللی کمک شایانی می‌کند.

■ توانمندسازی قانونگذاران جوان از مهم‌ترین مأموریت‌های اتحادیه بین‌المجالس در سند چشم‌انداز ۲۰۳۱ میلادی است. به همین دلیل جایابی مناسب **قانونگذاران جوان در مختصات دیپلماسی پارلمانی جمهوری اسلامی ایران**، ظرفیت چانه‌زنی و بسترسازی برای حضور نمایندگان شورای اجرایی بین‌المجالس مجلس دوازدهم در کرسی‌های مدیریتی این اتحادیه را هموارتر می‌کند.

۱. مقدمه

پس از هزاره سوم میلادی، رابطه متقابل اتحادیه بین‌المجالس جهانی با مجالس ملی و مجامع بین‌المللی به صورت محسوسی گسترش یافته و نوعی بازی با حاصل جمع مثبت بین آنها حاکم شده است. با توجه به اینکه شورای اجرایی اتحادیه بین‌المجالس جمهوری اسلامی ایران سالی دو بار در اجلاس‌های بهار و پاییزه این اتحادیه شرکت می‌کند، ریل‌گذاری نقشه راه عملیاتی برای انتفاع حداکثری از این اتحادیه ضروری است. یک‌صد و پنجاه و دومین مجمع اتحادیه بین‌المجالس به میزبانی مجلس ملی جمهوری ترکیه بین ۱۵ تا ۱۹ آوریل ۲۰۲۶ در استانبول و یک‌صد و پنجاه و سومین نشست آن نیز بین ۵ تا ۱۹ اکتبر ۲۰۲۶ در آروشا واقع در تانزانیا برگزار خواهد شد. تمام نهادهای قانونی اتحادیه بین‌المجالس از جمله شورای حکام، کمیته‌های دائمی، کمیته حقوق بشر نمایندگان، کمیته مسائل خاورمیانه، مجمع نمایندگان زن مجلس و مجمع نمایندگان جوان مجلس به همین مناسبت تشکیل جلسه خواهند داد و رئیس جدید اتحادیه توسط شورای سیاست‌گذاری انتخاب خواهد شد. «تقویت حکمرانی خوب و توانمندسازی جوامع از طریق ایجاد اعتماد و فرصت برای همه» دستور کار اجلاس تانزانیا خواهد بود و مشارکت فعال و نظام‌مند شورای اجرایی اتحادیه بین‌المجالس جمهوری اسلامی ایران در این میدان رزم سیاسی، پیشانی دیپلماسی روایی مجلس دوازدهم برای اعتبارزدایی از جنگ ادراکی و شناختی در مقطع پساجنگ رمضان است.

۲. پیشینه

۲-۱. سوابق مطالعاتی در مرکز

جدول ۱. سوابق مطالعاتی مرتبط با اتحادیه بین‌المجالس جهانی

عنوان گزارش	سال انتشار	شماره مسلسل	نام دفتر	توضیحات
دیپلماسی پارلمانی: اتحادیه بین‌المجالس جهانی و دیپلماسی مجلس شورای اسلامی	۱۴۰۱	۱۸۱۸۹	دفتر مطالعات سیاسی	در این گزارش ضمن بررسی ساختار و اهداف اتحادیه بین‌المجالس جهانی، راهکارهایی جهت تقویت ظرفیت اقناعی و ایجابی شورای اجرایی بین‌المجالس جمهوری اسلامی ایران پیشنهاد شده است.

۲-۲. سوابق تقنینی

جدول ۲. پیشینه قوانین مرتبط با اتحادیه بین‌المجالس جهانی

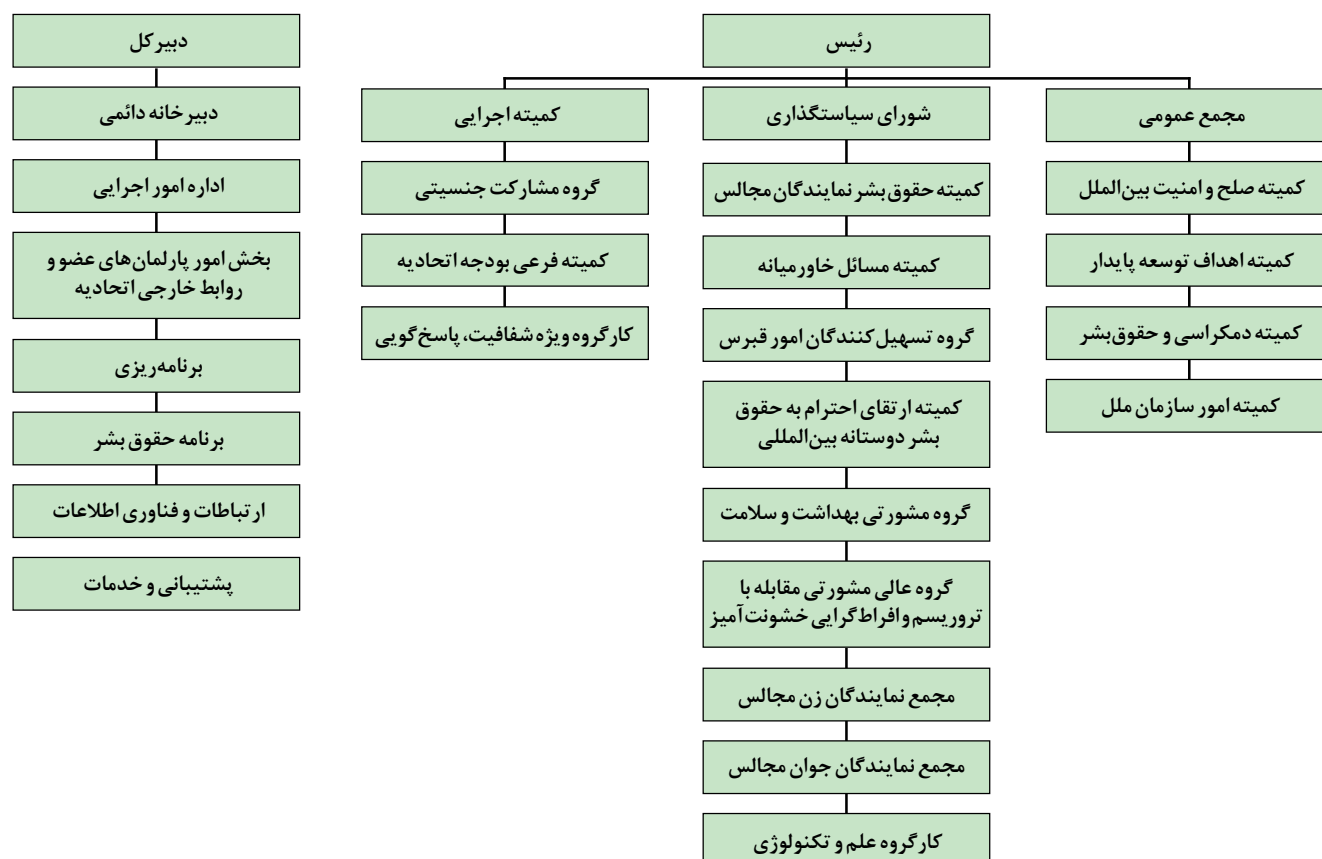
ردیف	عنوان قانون	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	نکات برجسته
۱	قانون عضویت مجلس شورای اسلامی در اتحادیه بین‌المجالس	مجلس شورای اسلامی	۲۵ آذر ۱۳۶۹	عضویت مجلس شورای اسلامی در اتحادیه بین‌المجالس در ۲۵ آذر ۱۳۶۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و با تأیید آن از سوی شورای نگهبان، از ۲۸ آذر ۱۳۶۹ به قانون تبدیل شد. در این ماده واحده به مجلس شورای اسلامی اجازه داده شد به عضویت اتحادیه بین‌المجالس درآید. حق عضویت از بودجه مجلس شورای اسلامی قابل پرداخت خواهد بود.
۲	قانون اساسنامه گروه پارلمانی جمهوری اسلامی ایران عضو اتحادیه بین‌المجالس	مجلس شورای اسلامی	۲۰ تیر ۱۳۶۲	«قانون اساسنامه گروه پارلمانی جمهوری اسلامی ایران عضو اتحادیه بین‌المجالس» در بیستم تیر ۱۳۶۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

۳. ساختار و رویه‌های نوین اتحادیه بین‌المجالس جهانی

اتحادیه بین‌المجالس جهانی، قدیمی‌ترین سازمان سیاسی چندجانبه در جهان است. این اتحادیه در سال ۱۸۸۹ میلادی پایه‌گذاری شد و تا ژوئیه ۲۰۲۷، مجالس ۱۸۳ کشور عضو آن هستند. دبیرکل سازمان ملل هر دو سال یک‌بار گزارشی را منتشر و مجمع عمومی سازمان ملل قطعنامه‌ای را در مورد تعامل این سازمان با اتحادیه بین‌المجالس تصویب می‌کند. این اتحادیه در راستای ارتقای شفافیت و تقویت جلسات خبرگانی، «جلسه استماع پارلمانی سالیانه با سازمان ملل»^۱ را بین نمایندگان مجالس دنیا، سازمان ملل و چهره‌های شاخص دانشگاهی برگزار می‌کند. از سال ۲۰۰۴ با تصویب قطعنامه مجمع عمومی، خروجی این جلسات به‌عنوان یکی از مراجع سیاستگذاری مجمع عمومی سازمان ملل مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد. سامانه «خط پارلمانی اتحادیه بین‌المجالس جهانی»^۲ یک سامانه جهانی شامل حدود ۶۰۰ فیلد اطلاعاتی در مورد «ساختار، ترکیب و عملکرد مجالس دنیا»^۳ و مستندات نتایج تمام انتخابات پارلمانی از دهه ۱۹۶۰ تاکنون است. پس از اجلاس یک‌صد و هشتم اتحادیه بین‌المجالس جهانی در شیلی در سال ۲۰۰۳، تغییرات ساختاری عمده‌ای در این اتحادیه به‌وجود آمد و ساختارش شبیه سازمان ملل شده است.

شکل ۱. نمودار ساختار سازمانی اتحادیه بین‌المجالس جهانی [۱]

1. Annual Parliamentary Hearings at the UN

2. IPU Parline

3. Structure, Composition and Functioning of Parliaments

فعالیت‌های اتحادیه بین‌المجالس جهانی در قالب ۶ «گروه جغرافیای سیاسی»^۱ تفکیک شده است. جمهوری اسلامی ایران در گروه آسیا - پاسیفیک قرار دارد. جمهوری خلق چین، اندونزی، ژاپن، مالزی، پاکستان، جمهوری کره، استرالیا و سنگاپور از مهم‌ترین کشورهای عضو این گروه هستند.

جدول ۳. گروه‌های جغرافیایی اتحادیه بین‌المجالس جهانی [۲]

ردیف	عنوان گروه	مقر	تعداد اعضا
۱	گروه آفریقا	آبیجان (ساحل عاج)	۵۲ عضو
۲	گروه جهان عرب	بیروت (لبنان)	۲۱ عضو
۳	گروه آسیا - پاسیفیک	آنتاریو (کانادا)	۳۶ عضو
۴	گروه اوراسیا	پلاروس	۹ عضو
۵	آمریکای لاتین و حوزه دریای کارائیب	مونته ویدئو (اروگوئه)	۲۴ عضو
۶	گروه به‌علاوه ۱۲	لیسبون (پرتغال)	۴۷ عضو

«مجمع نمایندگان زن مجالس دنیا»^۲، «مجمع نمایندگان جوان»^۳ و «مجمع دبیران کل مجالس دنیا»^۴ سه نهاد وابسته به اتحادیه بین‌المجالس است که مقررات آن توسط شورای سیاستگذاری تعیین می‌شود.^۵ در روز اول هر نشست مجمع، نمایندگان زن مجالس جهان در یک گردهمایی مسائل مبتلابه جامعه زنان را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهند. سابقه برگزاری نشست نمایندگان زن مجالس به بیش از ۳۰ سال بالغ می‌شود. تا ژوئیه ۲۰۲۷، ۲۷/۵ درصد قانونگذاران مجالس دنیا را زنان تشکیل می‌دهند.

تصویب قطعنامه مهم اتحادیه بین‌المجالس در سال ۲۰۱۰ میلادی در مورد افزایش مشارکت جوانان در دموکراسی منجر به ایجاد «مجمع نمایندگان جوان» در سال ۲۰۱۳ شد. اگرچه این مجمع مختص نمایندگان جوان است، اما دیگران نیز می‌توانند به‌عنوان ناظر در آن شرکت کنند. این مجمع توسط یک هیئت‌مدیره متشکل از ۱۲ نفر - یک مرد و یک زن از هر شش گروه جغرافیای سیاسی - اداره می‌شود که به نوبه خود یک رئیس را انتخاب می‌کنند. هم هیئت‌مدیره و هم رئیس مجمع هر دو سال یک‌بار مجدداً انتخاب می‌شوند. مجمع نمایندگان جوان دارای ردیف بودجه مستقل است و مقررات آن توسط شورای سیاستگذاری مشخص می‌شود. نشست نمایندگان جوان مجالس به‌موازات اجلاس‌های بهاره و پاییزه اتحادیه و یک نشست هم‌به‌صورت جداگانه در یکی از کشورهای عضو برگزار می‌شود. تا قبل از اکتبر ۲۰۲۴ میلادی به قانونگذاران زیر ۴۵ سال، «قانونگذاران جوان» اطلاق می‌شد، ولی این اتحادیه با یک اصلاحیه، سن قانونگذاران جوان را به نمایندگان زیر ۴۰ سال کاهش داد.

«دوازدهمین اجلاس مجمع نمایندگان جوان اتحادیه بین‌المجالس جهانی»^۶، در چهارم سپتامبر ۲۰۲۶ در سمرقند ازبکستان با عنوان «احیای حقوق بشر، عدالت و کرامت برای همه در دوران آشفته»^۷ برگزار می‌شود. از مجالس کشورهای عضو دعوت دعوت شده است تا هیئتی متشکل از حداکثر چهار نماینده جوان زیر ۴۰ سال را برای شرکت در این کنفرانس اعزام کنند. هیئت‌ها باید از نظر جنسیتی متعادل باشند و پارلمان‌ها تشویق شده‌اند جوان‌ترین اعضای خود را نیز در این مجمع شرکت دهند [۳].

1. Geopolitical Groups

2. Forum of Women Parliamentarians of the IPU

3. Forum of Young Parliamentarians

4. Association of Secretaries General of Parliaments (ASGP)

۵. مواد (۲۲) تا (۲۴) اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

6. 12th IPU Global Conference of Young Parliamentarians

7. Reclaiming Human Rights, Justice and DIGNITY for all in Turbulent Times

«مجمع دبیران کل مجالس دنیا»^۱ از دیگر ارکان مشورتی اتحادیه بین‌المجالس جهانی است که اولین اجلاس آن در ۱۶ اوت ۱۹۳۹ در اسلو برگزار شد.^۲ مشارکت فعال معاون اجرایی مجلس شورای اسلامی در این اجلاس علاوه بر تبادل تجارب و ابتکارات حمایت ستادی از قانونگذاران، به صورت مستقیم فرایند گذار از مجلس سنتی به مجلس هوشمند و تحول‌گرا را تسریع و تسهیل می‌کند. اجلاس آتی دبیران کل مجالس دنیا بین ششم تا نهم اکتبر ۲۰۲۶ در آروشای تانزانیا برگزار می‌شود. «کامرا دی ساندرس»^۳، دبیر کل مجلس اروگوئه - از اکتبر ۲۰۲۴ ریاست مجمع دبیران کل مجالس دنیا را بر عهده دارد.

شکل ۲. کامرا دی ساندرس - رئیس مجمع دبیران کل مجالس دنیا

با رجوع به «ردیاب نوآوری‌های اتحادیه بین‌المجالس جهانی»^۴، آخرین ابتکارات مجالس دنیا در حوزه قانونگذاری، نظارت و دیپلماسی پارلمانی قابل دسترس است. «ردیاب نوآوری» وبلاگی درباره نوآوری‌های اخیر در نحوه انجام کار پارلمان‌هاست. این وبلاگ جایی است که نمایندگان مجلس و کارکنان، ابتکاراتی برای حل برخی از مشکلاتی که در اداره یک پارلمان مؤثر با آن مواجه هستند، پیدا می‌کنند. در این وبلاگ از تمامی مجالس دنیا دعوت شده است تا از طریق ایمیل innovation@ipu.org، ابتکارات خود را پیشنهاد دهند. «ردیاب نوآوری» هر سه ماه یکبار به زبان‌های انگلیسی، فرانسوی و اسپانیایی به صورت برخط منتشر می‌شود [۴].

اتحادیه بین‌المجالس جهانی از چهار رکن مجمع، شورای سیاستگذاری، کمیته اجرایی و دبیرخانه تشکیل شده است. مجمع پیش‌تر با عنوان «کنفرانس بین‌المجالس»^۵ فعالیت می‌کرد، ولی به تبعیت از سازمان ملل به مجمع تبدیل شد. مجمع سالیانه دو اجلاس بهار و پاییزه را برگزار می‌کند که تاریخ و مکان برگزاری آن توسط شورای سیاستگذاری از یک سال قبل مشخص می‌شود.^۶ در مجلس شورای اسلامی، بیست نماینده برای عضویت در اتحادیه بین‌المجالس جهانی انتخاب می‌شوند که شامل پانزده عضو اصلی و پنج

1. Association of Secretaries General of Parliaments (ASGP)

۲. بند «۱» ماده (۲۹) منشور اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

3. Cámara de Senadores

4. IPU Innovation Tracker

5. Parliamentary Conferences

۶. بند «۱» ماده (۹) اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

عضو علی‌البدل است. ترکیب پانزده نفره شورای اجرایی بین‌المجالس جمهوری اسلامی ایران باید شامل دو نماینده زن، یک نماینده اقلیت و یک نماینده زیر ۴۰ سال باشد.

«شورای سیاستگذاری»^۱ یا شورای حکام، ستون سیاستگذاری اتحادیه را شامل می‌شود. هر یک از اعضای اتحادیه، سه نماینده در این شورا دارد.^۲ همه اعضای این شورا باید نماینده مجلس باشند و از میان سه نماینده مجالس عضو در این شورا، جنسیت یک نفر باید از جنسیت دو نفر دیگر متفاوت باشد.^۳ شورای سیاستگذاری سالی دو بار تشکیل جلسه می‌دهد^۴ و براساس تشخیص کمیته اجرایی یا رأی یک چهارم اعضای شورا، جلسه اضطراری می‌تواند تشکیل شود. تعیین تعداد و شرایط تأسیس کمیته‌های دائمی مجمع، تهیه پیش‌نویس گزارش‌ها و قطعنامه‌ها، اخراج اعضا، انتخاب دبیر کل و تصویب بودجه و برنامه‌های سالیانه از مهم‌ترین مأموریت‌های شورای سیاستگذاری است.

رئیس اتحادیه فقط برای یک دوره سه‌ساله توسط شورای سیاستگذاری براساس سهمیه جغرافیایی انتخاب می‌شوند و به‌منظور حسن انجام وظایف محوله، ۶ معاون دارد.^۵ از هر ۶ گروه جغرافیایی، یک معاون انتخاب می‌شود تا تناسب و توازن در انتصابات رعایت و نظر نمایندگان تمام گروه‌های جغرافیایی دریافت شود.^۶ در یک‌صد و چهل و هفتمین اجلاس مجمع عمومی اتحادیه بین‌المجالس جهانی در اکتبر ۲۰۲۳ در لوآندا - پایتخت آنگولا، «تولیا اکسون»،^۷ رئیس مجلس ملی تانزانیا، به‌عنوان سی و یکمین رئیس اتحادیه بین‌المجالس جهانی انتخاب شد.

کمیته اجرایی حداقل سالی دو بار تشکیل جلسه می‌دهد. ترکیب این کمیته به‌صورت زیر است:^۸

■ رئیس اتحادیه بین‌المجالس جهانی به‌عنوان رئیس کمیته اجرایی،

■ پانزده نماینده از گروه‌های مختلف جغرافیای سیاسی که توسط شورای سیاستگذاری انتخاب می‌شوند. حداقل سه عضو آن باید از نمایندگان زن باشند،

■ رئیس مجمع نمایندگان زن مجالس دنیا،

■ رئیس مجمع نمایندگان جوان مجالس دنیا.

شایان ذکر است ایران یک‌بار در سال ۱۳۴۵ به مدت دو سال و یک‌بار هم در سال ۱۳۹۴ (دوره نهم مجلس شورای اسلامی) به مدت چهار سال در کمیته اجرایی عضو بوده است. اعضای کمیته اجرایی برای یک دوره چهارساله انتخاب می‌شوند. بررسی درخواست کشورها برای عضویت در اتحادیه، درخواست برگزاری جلسه شورای سیاستگذاری در مواقع اضطرار، تعیین تاریخ و محل تشکیل اجلاس‌های شورای سیاستگذاری، اظهار نظر پیرامون انضمام مواد پیشنهادی جهت ماده اضطراری و پیشنهاد راهبرد پنج‌ساله اتحادیه بین‌المجالس و بودجه آن به شورای سیاستگذاری از مهم‌ترین وظایف کمیته اجرایی هستند.

دبیرخانه شامل تمام کارکنان اتحادیه بین‌المجالس جهانی است که زیر نظر دبیر کل فعالیت می‌کنند که توسط شورای سیاستگذاری انتخاب می‌شود.^۹ دبیر کل برای یک دوره چهارساله انتخاب می‌شود و تجدید انتخابش برای دوره‌های متوالی منعی ندارد. دبیر کل در دبیرخانه دائمی اتحادیه در ژنو مستقر است و اجلاس‌های بهاره و پاییزه مجمع عمومی با سخنرانی او گشایش می‌یابد. «آندا فیلیپ»^{۱۰} رومانیایی در یک‌صد و پنجاه و دومین اجلاس مجمع در استانبول به‌عنوان دبیر کل جدید اتحادیه بین‌المجالس جهانی، جانشین «مارتین چونگونگ»^{۱۱} از کامرون شد.

1. Governing Council

۲. بند «۱» ماده (۱۸) اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

۳. بند «۲» ماده (۱۸) اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

۴. بند «۱» ماده (۱۷) اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

۵. ماده (۱۹) اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

۶. بند «۵» ماده (۱۹) اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

7. Tulia Ackson

۸. بند «۱» ماده (۲۵) اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

۹. بند «۱» ماده (۲۸) اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

10. Anda Filip

11. Martin Chungong

او اولین زنی است که در تاریخ ۱۳۷ ساله اتحادیه بین‌المجالس جهانی به این سمت انتخاب شده است.

شکل ۳. رئیس و دبیر کل اتحادیه بین‌المجالس جهانی

آندا فیلیپ دبیر کل اتحادیه بین‌المجالس جهانی 	تولیا اکسون رئیس اتحادیه بین‌المجالس جهانی
---	--

مدیریت منابع انسانی، ارائه بودجه پیشنهادی، بایگانی سوابق عضویت مجالس قانونگذاری، افزایش هماهنگی و پشتیبانی فنی از اعضا، حفظ روابط بین اتحادیه با سایر سازمان‌های بین‌المللی و بهره‌گیری از شیوه‌های نوین بایگانی هوشمند از مهم‌ترین وظایف دبیرخانه اتحادیه بین‌المجالس است.

۴. سیر تطور مباحث اجلاس‌های اتحادیه بین‌المجالس جهانی از مارس ۲۰۲۴

بررسی سیر تطور مباحث مطروحه از اجلاس ۱۴۸ تا اجلاس ۱۵۲ اتحادیه بین‌المجالس جهانی، می‌تواند به شناسایی نظام مسائل مشترک مجالس دنیا کمک کند.

■ یک‌صد و چهل و هشتمین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس

یک‌صد و چهل و هشتمین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس در ژنو - سوئیس در مارس ۲۰۲۴ با شعار «دیپلماسی پارلمانی؛ ساختن پل‌هایی برای صلح و تفاهم»^۱ با هدف شناسایی ظرفیت مجالس دنیا در میانجیگری، حل و فصل منازعات و تقویت چندجانبه‌گرایی برگزار شد. نمایندگان بیش از ۱۴۰ کشور در بیانیه پایانی بر اهمیت گفتگوی بین‌پارلمانی برای صلح، آتش‌بس فوری در غزه و اصلاح ساختار شورای امنیت سازمان ملل تأکید کردند. موضوع گذار عادلانه انرژی و دسترسی به انرژی سبز نیز از دیگر محورهای مهم این اجلاس بود.

■ یک‌صد و چهل و نهمین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس

یک‌صد و چهل و نهمین اجلاس مجمع اتحادیه بین‌المجالس در ژنو در اکتبر ۲۰۲۴ به سمت موضوع «بهره‌گیری از علم، فناوری و نوآوری برای آینده‌ای صلح‌آمیزتر و پایدارتر»^۲ با تأکید بر مباحثی همچون هوش مصنوعی، اخلاق فناوری و تأثیر فناوری‌های نوین بر حکمرانی، دموکراسی و حقوق بشر برگزار شد. مهم‌ترین دستاورد این اجلاس، تصویب «منشور اخلاق علم و فناوری» و بررسی آثار هوش مصنوعی بر دموکراسی، حقوق بشر و حاکمیت قانون بود. این اجلاس از نخستین اجلاس‌های پارلمانی جهانی بود که هوش مصنوعی را در سطحی راهبردی مورد بحث قرار داد.

■ یک‌صد و پنجاهمین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس

یک‌صد و پنجاهمین اجلاس مجمع اتحادیه بین‌المجالس در تاشکند ازبکستان در آوریل ۲۰۲۵ با موضوع «اقدام پارلمانی برای توسعه

1. Parliamentary Diplomacy: Building Bridges for Peace and Understanding

2. Harnessing Science, Technology and Innovation (STI) for a more Peaceful and Sustainable Future

اجتماعی و عدالت^۱ برگزار شد. مباحث اصلی شامل کاهش فقر، اشتغال شایسته، عدالت اجتماعی، مشارکت گروه‌های آسیب‌پذیر در تصمیم‌گیری و پیشرفت پایدار بود. یکی از مهم‌ترین مصوبات اجلاس به نقش پارلمان‌ها در پیشبرد راه‌حل دو‌کشوری برای فلسطین اختصاص داشت و ابتکاراتی از طرف مجالس دنیا برای کاهش آثار بلندمدت جنگ‌ها ارائه شد. بیش از ۱۳۰ کشور در این اجلاس مشارکت داشتند.

■ یک‌صد و پنجاه و یکمین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس

یک‌صد و پنجاه و یکمین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس در اکتبر ۲۰۲۵ به سمت تهدیدهای نوظهور علیه دموکراسی و امنیت انسانی معطوف شده بود. یکی از قطعنامه‌های مصوب این اجلاس، مقابله با جرائم سازمان‌یافته فراملی، جرائم سایبری و تهدیدهای ترکیبی بود.

■ یک‌صد و پنجاه و دومین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس

یک‌صد و پنجاه و دومین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس ۱۵ تا ۱۹ آوریل ۲۰۲۶ (۳۰-۲۶ فروردین ۱۴۰۵) با موضوع «تقویت امید، دستیابی به رفاه و تضمین عدالت برای همه»^۲ و همچنین نقش پارلمان‌ها در صلح و ثبات جهانی در استانبول برگزار شد.^۳ بخش مهمی از این اجلاس به مباحث مرتبط با جنگ‌ها و بحران‌های غرب آسیا، حمایت از چندجانبه‌گرایی و نقش مجالس در پیشگیری از منازعات اختصاص داشت. در این اجلاس بر ضرورت گفتگو، همکاری بین‌المللی و حمایت از نسل‌های آینده تأکید و چند پیشنهاد اضطراری درباره تنش‌های منطقه‌ای و امنیت بین‌المللی مطرح شد. ۶۵ رئیس‌مجلس و ۴۶ نایب‌رئیس، در این اجلاس شرکت داشتند. به عبارتی اتحادیه بین‌المجالس از مهم‌ترین میادین «دیپلماسی پارلمانی سران» و تقویت رایزنی‌های دوجانبه بین رئیس‌مجلس دوازدهم با سایر هم‌تایان خود را فراهم کرده است [۵].

شکل ۴. یک‌صد و پنجاه و دومین اجلاس مجمع عمومی اتحادیه بین‌المجالس جهانی

1. Parliamentary Action for social development and Justice

2. Nurturing hope, Securing Peace and Ensuring Justice for Future Generations

۳. استانبول برای چهارمین بار میزبان اجلاس مجمع بین‌المجالس جهانی بود. پارلمان ترکیه طی سال‌های ۱۹۳۴، ۱۹۵۱، ۱۹۹۶ و ۲۰۲۶ به ترتیب میزبان کنوانسیون‌ها و مجامع سی‌ام، چهارم، نود و پنجم و یکصد و پنجاه و دوم بین‌المجالس جهانی بود.

به دلیل شرایط جنگی حاکم بر کشور، هیئت ایرانی به ریاست منوچهر متکی و همراهی آقایان سید شمس‌الدین حسینی، عباس گلرو، علی اصغر باقرزاده، رحیم زارع، ابراهیم رضایی و خانم سمیه رفیعی، سوار بر قطار دیپلماسی و تحت تدابیر حفاظتی عازم ترکیه شد. حضور شورای اجرایی بین‌المجالس مجلس دوازدهم با توجه به تهاجم دشمن آمریکایی - صهیونی در اجلاس استانبول از اهمیت بالایی برخوردار بود و توانست روایت جمهوری اسلامی ایران را از تریبون این اتحادیه به گوش جهانیان برساند.

مجمع جمهوری اسلامی ایران برای تصاحب سه کرسی، نامزدهایی را معرفی کرد که در نهایت هر سه موفق به کسب رأی لازم شدند. بر این اساس، منوچهر متکی برای کمیته حقوق بشر نمایندگان، علی اصغر باقرزاده برای کمیته حقوق بشر دوستانه و سمیه رفیعی برای کمیته امور زنان به عنوان نمایندگان ایران در این نهاد های تخصصی برگزیده شدند. یکی از مهم ترین دستاوردهای این مجمع، تصویب **قطعنامه‌ای درباره نقش پارلمان‌ها در ایجاد سازوکارهای مؤثر مدیریت پس از منازعه و برقراری صلح عادلانه و پایدار** بود.

در حوزه صلح و امنیت نیز در اجلاس یک‌صد و پنجاه و دوم، یک **قطعنامه اضطراری** درباره ضرورت تلاش‌های هماهنگ نمایندگان برای حفظ آتش‌بس و حمایت از صلح‌سازی در غرب آسیا و سایر مناطق بحران به تصویب رسید که نشانگر افزایش تمایل جامعه بین‌المللی به بهره‌گیری از مجاری غیرسنتی دیپلماسی، از جمله ارتباطات میان پارلمان‌ها در مدیریت بحران‌های منطقه‌ای است. به مناسبت پنجاهمین سالگرد تشکیل کمیته حقوق بشر نمایندگان پارلمان نیز اجلاس ویژه‌ای برگزار شد. جمهوری اسلامی ایران طی سال‌های اخیر دو بار به عضویت این کمیته درآمده است.

موضوع‌های اضطراری مطرح شده از مهم‌ترین نکات قابل تأمل در اجلاس یک‌صد و پنجاه و دوم مجمع اتحادیه بین‌المجالس جهانی بود. هر پارلمان عضو می‌تواند درخواست کند که یک موضوع اضطراری در دستور کار مجمع قرار گیرد. درخواست گنجاندن یک موضوع اضطراری باید مرتبط به یک رویداد با اهمیت و نیازمند اقدام فوری جامعه جهانی باشد.

مجمع تنها می‌تواند یک موضوع اضطراری را در دستور کار خود قرار دهد. چنانچه چند درخواست اکثریت لازم را به دست آورند، درخواستی پذیرفته خواهد شد که بیشترین تعداد آرای مثبت را کسب کرده باشد. موضوعات اضطراری مطرح شده در اجلاس استانبول به شرح ذیل بودند:

پیشنهاد بحرین و امارات متحده عربی (۱۲ آوریل ۲۰۲۶) با موضوع:

■ «محکومیت حملات جمهوری اسلامی ایران علیه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و اردن».

■ پیشنهاد مشترک قطر، استرالیا، ترکیه، فرانسه، برزیل، زامبیا، لهستان، پرغال و ایتالیا با حمایت گروه عربی.

گروه آمریکای لاتین و کارائیب و گروه آفریقایی (۱۳ آوریل ۲۰۲۶) با موضوع:

■ «نیاز فوری به تلاش‌های هماهنگ پارلمانی برای حفظ آتش‌بس‌ها و حمایت از صلح‌سازی در غرب آسیا و سایر مناطق».^۱

پیشنهاد جمهوری اسلامی ایران (۱۵ آوریل ۲۰۲۶) با موضوع:

■ «محکومیت تجاوز نظامی و اقدامات تروریستی علیه جمهوری اسلامی ایران از سوی ایالات متحده آمریکا و رژیم صهیونیستی، از جمله اقداماتی که با استفاده از پایگاه‌های نظامی خارجی در کشورهای حوزه خلیج فارس انجام شده‌اند».

از میان این سه پیشنهاد، پیشنهاد دوم با عنوان «نیاز فوری به تلاش‌های هماهنگ پارلمانی برای حفظ آتش‌بس‌ها و حمایت از فرایند صلح‌سازی در غرب آسیا و سایر مناطق» به عنوان موضوع اضطراری مجمع ۱۵۲ اتحادیه بین‌المجالس مصوب شد و در دستور کار نهایی اجلاس قرار گرفت [۶].

پایش **قطعنامه‌های مصوب** از دیگر مواردی است که در مسیر یابی دیپلماسی مجامع مجلس دوازدهم تأثیرگذار است. در اجلاس یک‌صد و پنجاه و دوم، قطعنامه‌های زیر به تصویب رسیدند:

■ نقش پارلمان‌ها در ایجاد سازوکارهای مؤثر مدیریت پس از منازعه و بازگرداندن صلحی عادلانه و پایدار.

■ ایجاد یک اقتصاد جهانی عادلانه و پایدار و نقش پارلمان‌ها در مقابله با سیاست‌های حمایت‌گرایانه.

1. Urgent Need for Concerted Parliamentary Efforts to Preserve Ceasefires and Support Peacebuilding in the Middle East and other Regions

■ نیاز فوری به تلاش‌های هماهنگ پارلمانی برای حفظ آتش‌بس‌ها و حمایت از صلح‌سازی در غرب آسیا و سایر کشورها.

همچنین در راستای پیشبرد اقدامات پارلمانی در حوزه هوش مصنوعی طرحی از سوی کمیته دائمی دموکراسی و حقوق بشر اتحادیه بین‌المجالس به تصویب رسید. در این طرح تصریح شده است که توسعه و به‌کارگیری هوش مصنوعی به سرعت در حال پیشرفت است و فرصت‌های مهمی را برای کشورها و جوامع فراهم شده است، اما در عین حال خطرات و چالش‌هایی نیز به همراه دارد که مستلزم مشارکت فوری، آگاهانه و مستمر پارلمان‌ها در حوزه‌های مختلف سیاستگذاری است. اعضای این کمیته تصریح کردند قطعنامه «تأثیر هوش مصنوعی بر دموکراسی، حقوق بشر و حاکمیت قانون» که در یک‌صد و چهل و نهمین مجمع اتحادیه بین‌المجالس در ژنو (اکتبر ۲۰۲۴) به اتفاق آرا به تصویب رسیده بود، چارچوبی جامع برای مجالس دنیا در تمامی ابعاد حکمرانی هوش مصنوعی ترسیم کرده است.

۵. اولویت‌های اتحادیه بین‌المجالس جهانی در افق ۲۰۳۱ میلادی

«راهبرد پنج‌ساله اتحادیه بین‌المجالس جهانی از سال ۲۰۲۷ تا ۲۰۳۱ میلادی»،^۱ نتیجه یک فرایند مشورتی هفت‌ماهه بین اکتبر ۲۰۲۵ و آوریل ۲۰۲۶ بود، دوره‌ای که با «عدم قطعیت جهانی»،^۲ تنش‌های ژئوپلیتیکی، چالش‌های قابل توجه برای چندجانبه‌گرایی، جنگ اوکراین، جنگ دوازده روزه و جنگ رمضان همراه بوده است. در این سند تأکید شده است که مجالس با استفاده از «هوش جمعی سایر اعضا»^۳ می‌توانند به سمت ارتقای کارایی و ارزش افزوده گام بردارند. در راهبرد پنج‌ساله اتحادیه بین‌المجالس بر تحقق اهداف زیر تصریح شده است.

■ دفاع از «حقوق بشر نمایندگان مجلس»^۴

■ بهبود نظارت پارلمانی بر توافق‌نامه‌های بین‌المللی،

■ حمایت از نقش‌پذیری قانونگذاران جوان و بانوان نماینده،

■ حمایت از «اکوسیستم‌های پارلمانی ملی»^۵

■ افزایش سهم فناوری‌های نوظهور در تقنین، نظارت و دیپلماسی پارلمانی.

در سند راهبرد پنج‌ساله اتحادیه بین‌المجالس جهانی بر این نکته اشاره شده که وقوع برخی رویدادها می‌تواند اخلاقی‌هایی در کارکرد مجالس برای ارائه خدمات مناسب به مردم در پنج‌سال پیش‌رو ایجاد کند.

جدول ۴. موانع فراروی کارآمدسازی مجالس دنیا در افق ۲۰۳۱ میلادی با استناد به سند راهبرد اتحادیه بین‌المجالس^۶

چالش‌ها و موانع	مصادیق
سطوح ملی	((تضعیف اعتماد عمومی))، ^۷ افزایش اقتدارگرایی، ((قطبی شدن جامعه))، ^۸ کاهش احترام به حاکمیت قانون.
سطوح منطقه‌ای	عدم تطابق بین نظام‌های چندجانبه و نظم جهانی چندقطبی نوظهور، قدرت فزاینده بازیگران دولتی و غیردولتی برای تهدید صلح و امنیت و افزایش جرائم سازمان‌یافته.
سطوح جهانی	عدم قطعیت در مورد چگونگی تکامل فناوری‌های نوظهور مانند هوش مصنوعی، عدم اجماع پیرامون مدیریت هوش مصنوعی، سرعت و دامنه تغییرات فناوری، چالش‌های دیجیتال مانند جرائم سایبری، شکاف دیجیتالی کشورها، تغییرات شدید اقلیمی و گسترش اطلاعات نادرست و گمراه‌کننده.

1. IPU Strategy for 2027-2031

2. Global Uncertainty

3. Collective Intelligence of Their Fellow IPU Members

4. Human Rights of Parliamentarians

5. National Parliamentary Ecosystems

6. IPU Strategy (2026). IPU Strategy for 2027–2031, Geneva, Inter-Parliamentary Union Publication

7. Weakening Public Trust

8. Social Polarization

در راهبرد پنج‌سال آینده اتحادیه بین‌المجالس بر اهمیت شراکت‌های منطقه‌ای افزوده شده است و اتحادیه به دنبال آن است از طریق «ابتکارات پارلمانی منطقه‌ای هدفمند و تحت رهبری اعضا»،^۱ جایگاه دیپلماسی پارلمانی در نظام حکمرانی جهانی را تقویت کند. اتحادیه بین‌المجالس در پنج‌سال پیش‌رو با استفاده از ابزار دیجیتال، قادر خواهد بود سطح مشارکت مجالس عضو در مدیریت پیش‌رویدادی منازعات منطقه‌ای و جهانی را افزایش دهد. در راهبرد پنج‌ساله اتحادیه بین‌المجالس تصریح شده است این اتحادیه در سال ۲۰۲۷ میلادی برای عملیاتی کردن اهداف اتحادیه بین‌المجالس جهانی در سطوح ملی، منطقه‌ای و جهانی، یک «راهبرد جامع تعامل اعضا»^۲ را تدوین خواهد کرد. در همین راستا توصیه می‌شود هیئت دیپلماتیک مجلس دوازدهم نیز با طرح پیشنهادهای خلاقانه و نوآورانه، نقش خود را در راهبرد پنج‌سال آینده اتحادیه بین‌المجالس ارتقا دهد.

«توانمندسازی قانونگذاران جوان»^۳ و حمایت مجالس ملی از حضور نمایندگان جوان (قانونگذاران زیر ۴۰ سال) در هیئت‌های دیپلماتیک و بسترسازی برای حضور آنان در پُست‌های مدیریتی پارلمان از مهم‌ترین مأموریت‌های مصوب اتحادیه بین‌المجالس جهانی در افق ۲۰۳۱ میلادی است و اهتمام اتحادیه به «جوان‌گرایی، خلاقیت و نوآوری»^۴ در ساختار و فرایند تصمیم‌گیری از روند تکاملی بر خوردار است. تا ژوئیه ۲۰۲۷، نسبت قانونگذاران جوان دنیا در قیاس با کل نمایندگان برابر ۱۹/۱ درصد است. در صورت حضور قانونگذاران جوان در شورای اجرایی بین‌المجالس، کشور عضو می‌تواند یک سهمیه بیشتر در هیئت دیپلماتیک داشته باشد. هیئت‌های پارلمانی که نمایندگان جوان را به اجلاس‌های این اتحادیه می‌آورند، رأی و زمان سخنرانی بیشتری دریافت می‌کنند.

تسهیل دیپلماسی پارلمانی و ارتقای توان مجالس دنیا برای گسترش صلح، دموکراسی و پیشرفت پایدار از دیگر مأموریت‌های این اتحادیه عنوان شده است. به همین دلیل ابتکار عمل شورای اجرایی بین‌المجالس مجلس دوازدهم در مقطع پسا جنگ رمضان در ارائه طرح‌های نوآورانه برای استقرار امنیت پایدار در خلیج فارس از این فرصت بر خوردار است که با همراهی اعضای اتحادیه همراه شود.

یکی دیگر از مأموریت‌های اتحادیه بین‌المجالس جهانی در افق ۲۰۳۱ میلادی، استفاده از تجارب مجالس ملی در حوزه هوش مصنوعی و حکمرانی دیجیتال است. در سال‌های اخیر، توسعه سریع فناوری‌های هوش مصنوعی نگرانی‌های گسترده‌ای درباره حریم خصوصی، امنیت داده‌ها، اشتغال، انتشار اطلاعات نادرست و حتی تأثیر این فناوری بر فرایندهای دموکراتیک ایجاد کرده است. اتحادیه بین‌المجالس جهانی در استانبول بر ضرورت ایفای نقش فعال پارلمان‌ها در تنظیم مقررات و چارچوب‌های قانونی مربوط به هوش مصنوعی تأکید کرد و از اعضا خواسته است برای تدوین سیاست‌های ملی و بین‌المللی در این حوزه همکاری بیشتری داشته باشند.

حمایت اتحادیه بین‌المجالس جهانی از برگزاری همایش دوازده «نقش پارلمان در شکل‌دهی به آینده هوش مصنوعی مسئولانه»^۵ در ۲۸ تا ۳۰ نوامبر ۲۰۲۵ در پارلمان مالزی به منظور بررسی «چشم‌انداز ژئوپلیتیکی هوش مصنوعی»^۶ با حضور حدود ۲۰۰ نفر از نمایندگان مجالس دنیا، نشانگر اهمیت بالای فناوری‌های نوپدید در برنامه‌ریزی‌های بلندمدت اتحادیه بین‌المجالس جهانی است. در همایش «روش‌های ارزیابی بلوغ دیجیتال پارلمان‌ها»^۷ در نوامبر ۲۰۲۵، دوا ابتکار برای ارزیابی بلوغ دیجیتال مجالس دنیا پیشنهاد شد.

«مجموعه توانمندسازی برای نمایندگان جوان - کلاس آموزشی در مورد استفاده از هوش مصنوعی در کارهای روزمره»^۸ در هفدهم ژوئن ۲۰۲۶ در ژنو برگزار شد و دانش عملی در مورد ابزار و فنون استفاده از ابزار هوش مصنوعی در اختیار نمایندگان جوان قرار گرفت [۷]. «قطعنامه پیشبرد اقدامات پارلمانی در مورد هوش مصنوعی»^۹ در ۱۸ آوریل ۲۰۲۶ در اجلاس مجمع عمومی در استانبول به تصویب رسید.

1. Targeted, Member-Led Regional Parliamentary Initiatives
2. Comprehensive Member Engagement Strategy
3. Empowering Young Legislators
4. Youthfulness, Creativity and Innovation
5. Role of Parliament in Shaping the Future of Responsible AI
6. Geopolitical Landscape of AI
7. Methodologies for Assessing the Digital Maturity of Parliaments
8. Empowerment Series for Young Parliamentarians – Masterclass on using AI in day-to-day work
9. Advancing Parliamentary Action on Artificial Intelligence

«هفته حاکمیت هوش مصنوعی ژنو - تضمین حضور پارلمان‌ها در حاکمیت بین‌المللی هوش مصنوعی»^۱ نیز بین ششم تا یازدهم ژوئیه ۲۰۲۶ با حضور نمایندگانی از مجالس دنیا برگزار شد [۸]. در این میان مشارکت فعال هیئت‌های دیپلماتیک مجلس دوازدهم در اجلاس‌های مرتبط با دیپلماسی هوش مصنوعی، ابتکار عمل مجلس دوازدهم در جابجایی مناسب فناوری‌های نوظهور در گذار از مجلس سنتی به مجلس هوشمند را تسهیل می‌کند.

ساختن مجالس توانمند و کارآمد، از اهداف راهبردی اتحادیه بین‌المجالس جهانی در افق ۲۰۳۱ میلادی عنوان شده است. اهمیت این موضوع هنگامی بیشتر نمایان می‌شود که از مجلس یازدهم توجه به چهار هدف کارآمدگرایی، شفافیت افزایی، مردمی‌سازی و شفافیت از اهداف راهبردی قانونگذاران جمهوری اسلامی ایران عنوان شده است.

ایجاد تناسب عادلانه بین تعداد آرای کشورهای عضو با جمعیت آنان از دیگر مأموریت‌های اتحادیه بین‌المجالس است. هر عضوی فارغ از میزان جمعیت، ۱۰ رأی ثابت دارد و براساس تعداد جمعیت از ۵ تا ۱۰ میلیون به تدریج که تا ۳۰۰ میلیون افزایش می‌یابد ۱۳ رأی به کل آرا اضافه می‌شود.^۲ براساس همین مقیاس، چین با ۲۳ رأی، بالاترین رأی را در مجمع اتحادیه بین‌المجالس جهانی دارد. تمرکز رایزنی‌های دیپلماتیک مجلس دوازدهم با برخی کشورهای همسو همچون جمهوری خلق چین یا اندونزی که به دلیل جمعیت بالا از تعداد آرای بالایی در مجمع برخوردارند، می‌تواند اثرگذاری دیپلماسی روایی مجلس دوازدهم را ارتقا داده و بستر سیاسی مساعدتری را برای موفقیت نمایندگان ایران در تصاحب کرسی‌های مدیریتی اتحادیه فراهم کند.

جدول ۵. رابطه میزان جمعیت اعضا با تعداد آرای اضافه شده به ۱۰ رأی ثابت [۹]

میزان نوسان جمعیت	تعداد آرای اضافه شده به ۱۰ رأی ثابت
۱ تا ۵ میلیون نفر	۱ رأی
۵ تا ۱۰ میلیون نفر	۲ رأی
۱۰ تا ۲۰ میلیون نفر	۳ رأی
۲۰ تا ۳۰ میلیون نفر	۴ رأی
۳۰ تا ۴۰ میلیون نفر	۶ رأی
۴۰ تا ۵۰ میلیون نفر	۷ رأی
۵۰ تا ۶۰ میلیون نفر	۸ رأی
۶۰ تا ۸۰ میلیون نفر	۹ رأی
۸۰ تا ۱۰۰ میلیون نفر	۱۰ رأی
۱۰۰ تا ۱۵۰ میلیون نفر	۱۱ رأی
۱۵۰ تا ۲۰۰ میلیون نفر	۱۲ رأی
۲۰۰ تا ۳۰۰ میلیون نفر	۱۳ رأی

۱. Geneva AI Governance Week – Ensuring Parliaments are Represented in International AI governance

۲. بند «۳» ماده (۱۵) اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی.

اگر همه اعضای شورای اجرایی بین‌المجالس یک کشور از مردان باشند، تعداد رأی ثابت کشور عضو از ۱۰ رأی به ۸ رأی کاهش می‌یابد. با توجه به جمعیت جمهوری اسلامی ایران، تعداد رأی مجلس شورای اسلامی در اتحادیه بین‌المجالس با لحاظ کردن ۱۰ رأی ثابت، ۱۸ رأی است. یکی از محورهای یک‌صد و پنجاه و دومین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس در استانبول این بود که پارلمان‌ها در افق ۲۰۳۱ میلادی باید نقش فعال‌تری در حل بحران‌های بین‌المللی از طریق میانجیگری پارلمانی، گفتگو میان کشورهای متخاصم، حمایت از آتش‌بس‌ها، اعتمادسازی میان دولت‌ها و کمک به صلح پایدار ایفا کنند. به همین دلیل موضوع «حکمرانی پس از منازعه» به یکی از اولویت‌های بلندمدت اتحادیه بین‌المجالس جهانی تبدیل شده است.

مبحث مدیریت دانش و تقویت حلقه‌های ارتباطی با جامعه خبرگانی از دیگر اولویت‌های کلیدی اتحادیه بین‌المجالس در افق ۲۰۳۱ میلادی است. در همین راستا یکی از ابتکارات اتحادیه بین‌المجالس برای تقویت تعامل با جامعه خبرگانی، انعقاد تفاهم‌نامه همکاری با برخی دانشگاه‌های فعال در حوزه مطالعات پارلمانی است که از مصادیق آن می‌توان به «هفدهمین کارگاه آموزشی پژوهشگران و نمایندگان مجلس»^۱ در ۲۶ ژوئیه ۲۰۲۶ با همکاری اتحادیه بین‌المجالس جهانی و «مرکز مطالعات قانونگذاری دانشگاه هال انگلیس»^۲ با هدف گردهم آوردن پژوهشگران و نمایندگان مجلس برای بحث در مورد یافته‌های تحقیقاتی اشاره نمود. در سال ۲۰۲۶ بیشترین تمرکز دانشگاه هال انگلیس پیرامون مباحث مرتبط با توانمندسازی نظارت پارلمانی و آشنایی با فرصت‌های هوش مصنوعی در بخش تقنین و دیپلماسی پارلمانی بوده است. محققان و نمایندگان مجلس شورای اسلامی با رجوع به www.wroxtonworkshop.org می‌توانند به آخرین اطلاعات ارائه شده در این کارگاه مطالعاتی دسترسی داشته باشند.

موضوع توسعه پایدار و متوازن از دیگر اولویت‌های اتحادیه بین‌المجالس در افق ۲۰۳۱ میلادی است. بیشترین جلسات مرتبط با پیشرفت پایدار به دلیل اهمیت موضوع در مقر سازمان ملل برگزار می‌شود که از مصادیق آن می‌توان به اجلاس «مجمع پارلمانی در مجمع سیاسی عالی‌رتبه سازمان ملل متحد در مورد توسعه پایدار ۲۰۲۶»^۳ در ۱۴ ژوئیه ۲۰۲۶ با موضوع «آرمان‌های توسعه پایدار در برهه‌ای حساس: ارزیابی اجرا، تقویت اقدامات و ترسیم آینده توسعه پایدار»^۴ در مقر سازمان ملل در نیویورک اشاره کرد.

«جلسه استماع نخبگانی اتحادیه بین‌المجالس ۲۰۲۶ در سازمان ملل متحد»^۵ در ۱۲ و ۱۳ فوریه ۲۰۲۶ با عنوان «تعامل بین سازمان ملل متحد، پارلمان‌های ملی و اتحادیه بین‌المجالس»^۶ با هدف ارائه راهکارهایی جهت دستیابی به جهانی مرفه‌تر، پایدارتر، عادلانه‌تر و صلح‌آمیزتر برگزار شد. یکی دیگر از اولویت‌های اتحادیه بین‌المجالس، توجه به «دیپلماسی پارلمانی سران» است که از مصادیق آن می‌توان به همکاری نزدیک این اتحادیه با «ششمین کنفرانس رؤسای مجالس دنیا»^۷ اشاره کرد که در ژوئیه ۲۰۲۵ در ژنو برگزار شد. این کنفرانس یکی از سکوهایی رایزنی دیپلماتیک رئیس مجلس شورای اسلامی با همتایان خود در یک زمان و مکان مشخص بوده و از مهم‌ترین ظرفیت‌های دیپلماسی مکمل رئیس مجلس برای کمک به دیپلماسی رسمی است.

1. Seventeenth Workshop of Parliamentary Scholars And Parliamentarians

2. Centre for Legislative Studies of the University of Hull

3. Parliamentary Forum at the 2026 UN High Level Political Forum on Sustainable Development

4. The Sdgs at a Critical Juncture: Taking stock of Implementation, Turbocharging action, and Envisioning the Future of Sustainable Development

5. IPU 2026 Parliamentary Hearing at the UN

6. Interaction between the United Nations, national Parliaments and the Inter-Parliamentary Union

7. Sixth World Conference of Speakers of Parliament

۶. جنگ رمضان و ظرفیت‌های دیپلماسی روایی و جنگ‌شناختی مجلس دوازدهم در اجلاس تانزانیا

انتفاع حداکثری از تربیون اجلاس مجمع عمومی برای تقویت دیپلماسی روایی جمهوری اسلامی در تأثیرگذاری بر ادراک و شناخت رؤسای مجالس شرکت‌کننده در اجلاس مجمع عمومی و روشن‌گری پیرامون تبعات استمرار تجاوز دشمن آمریکایی - صهیونی، از اولویت‌های دیپلماتیک مجلس دوازدهم در اجلاس تانزانیا است. به همین دلیل توصیه می‌شود به منظور انتفاع حداکثری از یک‌صد و پنجاه و سومین اجلاس اتحادیه بین‌المجالس جهانی در تانزانیا تدابیر و تمهیدات زیر مورد توجه قرار گیرند:

■ توصیه می‌شود قبل از اجلاس با استفاده از ظرفیت دیپلماسی پارلمانی مقرر، رایزنی‌های لازم با دبیران کل مجمع مجالس آسیایی و اتحادیه بین‌المجالس اسلامی که دبیرخانه آنها در تهران واقع شده است، انجام شود. زیرا قبل از اجلاس کمیته صلح و امنیت اتحادیه بین‌المجالس، این دو نهاد مهم پارلمانی اجلاس‌هایی را جهت هماهنگ‌سازی مواضع برگزار می‌کنند و در این میان نقش دبیر کل در فضای روانی و سیاسی حاکم بر نشست از اهمیت بالایی برخوردار است.

■ رایزنی‌های دیپلماتیک رؤسای محترم مجلس و کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی با همتایان خود در کمیته آسیا و پاسیفیک اتحادیه برای انزوای سیاست‌های جنگ‌طلبانه دشمن آمریکایی - صهیونی از دیگر اقدام‌های دیپلماتیک مجلس دوازدهم قبل از اجلاس تانزانیا هستند. استفاده از ظرفیت دیپلماسی پارلمانی نیابتی و توان اقناع‌سازی چین، روسیه و اندونزی برای محکوم کردن تهدیدات آشکار و علنی دشمن آمریکایی و صهیونی از ابتکارات و خلاقیت‌های دیپلماتیک مجلس دوازدهم برای تقویت دیپلماسی روایی مجلس دوازدهم در اجلاس تانزانیا است. استفاده از پتانسیل کشورهای میانجی همچون پاکستان، قطر، عمان و جمهوری ترکیه به‌عنوان یکی از تدابیر ممانعت از شکل‌گیری وحدت فکری، رویه‌ای برای حمایت از قطعنامه پیشنهادی کشورهای عربی و غربی تأثیرگذار است.

■ برخی کشورهای عربی همچون بحرین، امارات و کویت با حضور در کمیته نگارش قطعنامه کمیته صلح و امنیت اتحادیه به دنبال آن هستند با موضوع آزادی دریانوردی در خلیج فارس، اقتدار نیروهای مسلح در اعمال حاکمیت مشروع در تنگه هرمز را با چالش مواجه کنند. به همین دلیل استفاده از ظرفیت دیپلماسی پارلمانی سران و ملاقات‌های جداگانه رئیس هیئت اعزامی مجلس دوازدهم با رئیس و دبیر کل اتحادیه بین‌المجالس جهانی و رؤسای برخی هیئت‌ها اعم از چین، روسیه، بلاروس، ترکیه، ارمنستان، عراق، پاکستان، هند، آذربایجان، مصر، زیمبابوه، برزیل و ... می‌تواند ظرفیت اثربخشی دیپلماسی مجامع پارلمانی جمهوری اسلامی را تقویت کند.

■ بیان سیاست‌های اصولی جمهوری اسلامی در تمام سخنرانی‌های هیئت اعزامی به‌ویژه مواضع اعلانی رئیس هیئت در مجمع عمومی کنفرانس، قوام و انسجام دیپلماسی پارلمانی روایی مجلس دوازدهم را تقویت می‌کند.

■ رایزنی‌های دیپلماتیک تلفنی ریاست محترم مجلس شورای اسلامی با رؤسای مجالس شانگهای، بریکس و جنبش عدم تعهد قبل از برگزاری اجلاس تانزانیا، بستر مساعد سیاسی برای محکومیت محاصره دریایی و تروریسم اقتصادی آمریکا را فراهم می‌کند.

■ مستندسازی مصادیق جنایات حقوق بشری آمریکا و رژیم صهیونیستی در جنگ رمضان از جمله کشتار بیرحمانه دانش‌آموزان میناب و طرح موضوع در کمیته حقوق بشر اتحادیه بین‌المجالس جهانی، در تقویت روایت‌پردازی هیئت دیپلماتیک مجلس دوازدهم بسیار مؤثر است. هر میزان دیپلماسی جنگ‌شناختی مجلس دوازدهم در برقراری ارتباط بین تجاوز دشمن آمریکایی - صهیونی و احراز جنایات حقوق بشری کارآمدتر باشد، به همان میزان بر اثربخشی دیپلماسی مجامع مجلس دوازدهم در دفاع از میدان و سیاست‌های اصولی کشورمان افزوده می‌شود.

■ تبیین بازخورد اقدام نظامی آمریکا در استفاده از فضای سرزمینی، آبی و هوایی برخی کشورهای همسایه و آثار ویرانگر آن بر صلح و امنیت پایدار از اهمیت بالایی برخوردار است. به‌ویژه اینکه در سند چشم‌انداز مصوب اتحادیه بین‌المجالس جهانی در افاق ۲۰۳۱ میلادی، بر مبحث کنشگری فعال مجالس عضو برای مدیریت بحران منطقه‌ای و جهانی تأکید شده و تجاوز دشمن آمریکایی - صهیونی از مهم‌ترین مصادیق تهدید امنیت جهانی در یک دهه اخیر بوده است که می‌تواند به یک رویه خطرناک در سیاست خارجی و حقوق امنیت بین‌الملل تبدیل شود.

- تبیین تبعات رویه شدن اقدام تجاوز کارانه آمریکا در حمله به تأسیسات و مراکز هسته‌ای صلح‌آمیز برای صلح و امنیت جهانی از پتانسیل بالایی برای تقویت دیپلماسی روایی مجلس دوازدهم برخوردار است که توصیه می‌شود در پیش‌نویس سخنرانی رئیس هیئت دیپلماتیک جمهوری اسلامی بر جسته شود.
- تشکیل برخی ابتکارات پارلمانی منطقه‌ای قبل از اجلاس تانزانیا با رویکرد تقریب کشورهای همسو با روایت جمهوری اسلامی ایران، ضریب قدرت ایجابی و تبیین مواضع شورای اجرایی بین‌المجالس مجلس دوازدهم را تقویت می‌کند.
- انتفاع حداکثری از پتانسیل دیپلماسی روایی رئیس مجلس شورای اسلامی و رئیس شورای اجرایی در متن و حاشیه اجلاس تانزانیا، بسیار مهم است و توصیه می‌شود قبل از این اجلاس فهرست مقامات و مجالس کشورهای همسو و تأثیرگذار مشخص شوند. شایان ذکر است جدا از روسیه و چین، کشورهایی همچون اندونزی که از جمعیت بالایی برخوردارند از حق رأی بالایی در اتحادیه برخوردارند.

۷. جمع‌بندی

اتحادیه بین‌المجالس جهانی از طریق دفاتر خود در ژنو، نیویورک و وین، با اکثر نهادهای وابسته به سازمان ملل همکاری متقابل دارد و یک سند راهبرد مشترک بین اتحادیه بین‌المجالس و سازمان ملل به تصویب رسیده است. رهبران اتحادیه بین‌المجالس بر این باورند بسیاری از چالش‌های فراروی حکمرانی منطقه‌ای و جهانی صرفاً از طریق دولت‌ها قابل مدیریت نیستند و مجالس دنیا باید در فرایند تصمیم‌گیری جهانی مشارکت فعال داشته باشند. با توجه به مشارکت فعال هیئت‌های دیپلماتیک مجلس دوازدهم در مجامع پارلمانی کشورهای جنبش عدم تعهد، شانگهای، بریکس و نیز عضویت ایران در گروه جغرافیایی سیاسی آسیا-پاسیفیک، هرگونه نوآوری برای انتفاع حداکثری از اتحادیه بین‌المجالس به صورت مستقیم ضریب اثر بخشی دیپلماسی مجامع جمهوری اسلامی ایران را تقویت می‌کند.

جدول ۶. اتحادیه بین‌المجالس و راهبرد دیپلماتیک مجلس دوازدهم

ردیف	توصیه سیاستی	دستگاه متولی	دستگاه معین	ملاحظات
۱	استفاده از ظرفیت دیپلماسی پارلمانی نیابتی	مجلس شورای اسلامی	وزارت امور خارجه	امروزه استفاده از فنون دیپلماسی پارلمانی نیابتی، از کاربری بالایی در مقابله با ابعاد جنگ‌شناختی دشمن در مجامع بین‌المللی برخوردار است. به همین دلیل یکی از خلاقیت‌های دیپلماتیک شورای اجرایی اتحادیه بین‌المجالس مجلس دوازدهم در اجلاس تانزانیا باید به سمت مهندسی استفاده از توان اقناع‌سازی کشورهایی همچون چین، روسیه و اندونزی برای محکوم کردن تهدیدات آشکار و علنی دشمن آمریکایی و صهیونی معطوف شود. این اقدام ابتکاری مجلس دوازدهم، قدرت نهادهای کشورهای مستقل و جنبش عدم تعهد در برابر تجاوز آشکار دشمن آمریکایی- صهیونی را تقویت می‌کند. اهمیت راهبردی این اقدام مجلس دوازدهم در شرایطی که یکی از ابعاد جنگ ادراک آمریکا، انزوای سیاسی ایران در مجامع بین‌المللی بوده از اهمیت بالایی برخوردار است.
۲	دیپلماسی فعال روایی پارلمانی	مجلس شورای اسلامی	وزارت امور خارجه	برخی کشورهای عربی همچون بحرین، امارات و کویت با حضور در کمیته نگرارش قطعنامه کمیته صلح و امنیت اتحادیه بین‌المجالس به دنبال آنند با موضوع آزادی دریانوردی در خلیج فارس، اقتدار نیروهای مسلح در اعمال حاکمیت مشروع در تنگه هرمز را محکوم کنند. به همین دلیل استفاده از ظرفیت دیپلماسی پارلمانی سران و ملاقات‌های جداگانه رئیس هیئت اعزامی مجلس دوازدهم با رئیس و دبیرکل اتحادیه بین‌المجالس جهانی و رؤسای برخی هیئت‌های همسو یا بی‌طرف، می‌تواند اقدام خصمانه برخی کشورهای عربی و غربی را خنثی و بی‌اثر کند.
۳	تدوین راهبرد ملی دیپلماسی مجامع پارلمانی	مجلس شورای اسلامی	وزارت امور خارجه	تدوین راهبرد ملی دیپلماسی مجامع پارلمانی در افق ایران ۱۴۰۷ متناسب با اهداف متناظر در سرفصل سیاست خارجی قانون برنامه هفتم پیشرفت در فصول ۲۱ و ۲۲ می‌تواند به انطباق حداکثری و هم‌افزایی نوآوری‌های دیپلماتیک مجلس و دولت کمک کند.

ردیف	توصیه سیاستی	دستگاه متولی	دستگاه معین	ملاحظات
۴	هم‌افزایی ظرفیت اداره کل امور بین‌الملل مجلس شورای اسلامی و مرکز دیپلماسی عمومی وزارت خارجه	مجلس شورای اسلامی	وزارت امور خارجه	ابتکار عمل و تفاهم‌نامه اداره کل امور بین‌الملل قوه مقننه با مرکز دیپلماسی عمومی و رسانه‌ای وزارت امور خارجه به منظور انتفاع حداکثری از اطلاعات میدانی دفاتر دیپلماتیک و نمایندگی‌های سیاسی ایران در مجامع بین‌المللی به‌ویژه در وین و ژنو متناظر با شرایط نوظهور پساجنگ رمضان، اثربخشی دیپلماسی روایی مجلس دوازدهم در مجامع بین‌المللی را ارتقا خواهد داد.
۵	تنقیح قوانین ملی مرتبط با اتحادیه بین‌المجالس جهانی متناظر با اصلاح اساسنامه این اتحادیه در آوریل ۲۰۲۶	مجلس شورای اسلامی	وزارت امور خارجه	اساسنامه اتحادیه بین‌المجالس جهانی از اکتبر ۱۹۸۳ بارها اصلاح و ترمیم شده و تا ژوئیه ۲۰۲۶، هفت‌بار اساسنامه آن اصلاح شده که لازم است قوانین مرتبط با اتحادیه بین‌المجالس جهانی متناظر با اساسنامه اصلاح شده و راهبرد پنج‌ساله اتحادیه بین‌المجالس در افرق ۲۰۳۱ میلادی، بازنگری و تنقیح شوند.

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

منابع و مأخذ

- [1] IPU Structure, "Structure and governance", 25 05 2026. [Online]. Available: <https://www.ipu.org/about-ipu/structure-and-governance>. [Accessed 01 07 2026].
- [2] IPU Geopolitical Groups, "About IPU", 17 04 2026. [Online]. Available: <https://www.ipu.org/about-ipu/members/geopolitical-groups>. [Accessed 04 07 2026].
- [3] Conference of Young Parliamentarians, "12th IPU Global Conference of Young Parliamentarians", 12 05 2026. [Online]. Available: <https://www.ipu.org/event/12th-ipu-global-conference-young-parliamentarians>. [Accessed 09 07 2026].
- [4] IPU Innovation, "IPU Innovation Tracker", 29 05 2026. [Online]. Available: <https://www.ipu.org/knowledge/ipu-innovation-tracker>. [Accessed 08 06 2026].
- [5] IPU Assembly, "152nd IPU Assembly and related meetings", 17 05 2026. [Online]. Available: <https://www.ipu.org/event/152nd-ipu-assembly-and-related-meetings>. [Accessed 12 06 2026].
- [6] IPU Resolution, "urgent need for concerted parliamentary efforts to preserve ceasefires and support peacebuilding in the Middle East and other regions", 14 05 2026. [Online]. Available: <https://www.ipu.org/sites/default/files/Item10-Emergency-item-resolution-e.pdf>. [Accessed 12 06 2026].
- [7] IPU Events, "EMPOWERMENT SERIES FOR YOUNG PARLIAMENTARIANS – Masterclass on using AI in day-to-day work", 05 06 2026. [Online]. Available: <https://www.ipu.org/event/empowerment-series-young-parliamentarians-masterclass-using-ai-in-day-day-work>. [Accessed 09 07 2026].
- [8] IPU AI, "Geneva AI Governance Week – Ensuring parliaments are represented in international AI governance", 14 06 2026. [Online]. Available: <https://www.ipu.org/event/geneva-ai-governance-week-ensuring-parliaments-are-represented-in-international-ai-governance>. [Accessed 13 07 2026].
- [9] IPU Status, "Statutes and policies of the IPU", 25 06 2026. [Online]. Available: <https://www.ipu.org/about-ipu/structure-and-governance/statutes-and-policies-ipu>. [Accessed 02 07 2026].

عنوان: راهبرد دیپلماسی مجامع مجلس دوازدهم؛ اتحادیه بین‌المجالس جهانی

DOI: <https://doi.org/10.22034/mrc.report.21803>

Permanent Link: https://report.mrc.ir/article_11835.html

Publisher: Islamic Parliament Research Center of Iran

گزیده سیاستی

تدوین سند راهبرد دیپلماسی مجامع پارلمانی در افق ایران ۱۴۰۷ متناظر با شرایط پساجنگ رمضان و تنقیح قوانین ملی مرتبط با اتحادیه بین‌المجالس جهانی در توانمندسازی دیپلماسی روایی کشورمان تأثیر مستقیم دارد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir